

کیمهان

عرصه تصمیم سازی و تصمیم گیری در حکومت داری در عین پیچیدگی، گاهی متناثر از راهبردهایی ساده است.جابجایی در یک اولویت می تواند سرنوشت دائمی یک حکومت و ملت را به سمت سعادت و پیشرفت و یا به سمت انضحلال و فروپاشی رهنمون سازد. پدیدهای که در نظام سیاسی معاصر در جریان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در دهه پایانی قرن بیستم روی داده؛ نمونه زندهای از تجربه تاریخ معاصر است که بر اساس آن می توان به الگوهای بدیعی در مقابله با تهدیدات بین‌المللی دست یافت. در کتاب فروپاشی شوروی از دیدگاه احزاب کمونیست، گردآوری شده توسط لطف اله میمنی به یک استراتژی یک خطی اشاره شده است که اگر دولت مردان شوروی به آن می‌پرداختند؛ مسیر تاریخ و تحولات جهانی امروز به گونه‌ای دیگر در جریان بود. «اگر استالین توصیه مانئو را پذیرفته بود، چنین فاجعه‌امی رخ نمی‌داد، توصیه مانو تقدم کشاورزی بر صنعت بود؛ اما استالین آن را نپذیرفت.»این اشتباه محاسباتی موجب شد تا شوروی در آستانه فروپاشی، محتاج واردات ۱۲۰ میلیون تنی گندم از آمریکا باشد! چنین‌با دشمنی که به او نیازمندی، یک نبرد مغلوبه است. سیاست‌های نادرست شوروی در کنار جریان نفوذ همه‌جانبه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که از جانب آمریکا بر آنها تحمیل می‌شد؛ سرانجام حادثه سقوط مسکو را رقم زد.

فروپاشی از درون به عنوان یکی از راهبردهای دشمن داری محورهای متعددی است. حامد عبودس در کتاب قدرت نرم و انقلاب رنگی برخی از این محورها را بر شمرده است: «ایجاد بی ثباتی و بحران سازی در داخل، دامن زدن به گسست‌های قومی و مذهبی، حمایت از گروه‌های تجزیه‌طلب، تخریب نیروهای انقلابی، ایجاد اختلاف و تنش بین جناح‌های سیاسی و قوای سه گانه، ایجاد گسست بین حکومت و مردم، تشکیک در مشروعیت نظام، تضعیف حاکمیت، شکل دادن به ناراضیاتی در جامعه، ایجاد نابسامانی اقتصادی، القای ناآرامدی نظام سیاسی در عرصه‌های مختلف.»

برای تحقق این سیاست‌ها بسترهای مورد نیاز بساری ایجاد میگنانه به صورت نامحسوس فراهم می‌شود. می‌توان سیاست نراضیاتی اجتماعی را به عنوان نمونه، با بی‌توجهی به خواسته‌های مسالمت‌آمیز مردم کارزون رقم زد. این قدر اعتراضات از سال شصده نمی‌شود تا موضعی زخم بردارد و میگسازن بر آن بنشینند. می‌توان سیاست القای ناآرامدی سیاسی نظام را با بی‌توجهی به هشداری صریح مقام معظم رهبری در مورد نصوصه ضمانت گرفتن از فعالیت‌های غربی در جریان برجام عملی ساخت تا پس از پنج سال رهاسازی سیاست‌های کلان نظام به امید مذاکره با کندخدا، امروز جریان فریب خورده در جنگ‌ها شاکي قرار بگیرد و مقام معظم رهبری را بی‌سایه گشته معرفي نماید؛ یا می‌توان تذکرات مقام معظم رهبری درخصوص مقابله با کاهش نرخ رشد جمعیت را نشنید و پس از گذشت چند صباحي که رشد جمعیت کشور منفی شد، علت بحران جمعیتی را هم بر دوش رهبر جامعه انداخت.

ماجراي هر غصه جمعيت

در سال ۱۳۴۵ نرخ رشد جمعیت در ایران نسبت به سده دهه قبل حدود سه برابرت کم شده است. اتفاقی که نه بعد هجرتنامه دارد و نه امری پیچیده است که تصمیم گیران در دولت از درک آن عاجز باشند. این بدیده در عین آشکار بودن در آمارهای رسمی کشوری، از جانب تحلیل گران برجسته داخلی و خارجی نیز مورد بررسی قرار گرفته است. «فیلیپ لانگمن» جمعیت شناس آمریکایی در کتاب گهواره های خالی می نویسد: «در ایران پس از انقلاب، بودیها در سوم از نرخ باروری کاهش یافته است و بدین ترتیب

مدت مرخصی زایمان همواره به عنوان مشوقی برای فرزندآوری یا عملی بازدارنده با هدف کنترل جمعیت، مورد توجه دولت‌ها بوده اما در ایران قانون افزایش مرخصی زایمان چند سالی است که خاک می‌خورد. به گزارش مهر، از اولسپت دهه ۹۰ موشوع کاهش نرخ باروری و نگرانی از آینده جمعیتی کشور به گفتمان غالب در مباحث جمعیت شناختی تبدیل شد. اگرچه نظرات متفاوت و گاه مقاومت‌هایی از سوی کارشناسان و گروهی از جمعیت شناسان هم انجام می‌شد اما در نهایت امری ملی بر لزوم افزایش باروری به بالاتر از نرخ جانشینی یعنی ۲/۱ به تفاهم رسید و همین گزاره در سیاست‌های کلی جمعیت مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام مورد توجه قرار گرفت و از سوی رهبر انقلاب ابلاغ شد. در همین دوره طرح‌های متنوعی هم در مجلس و دیگر دستگاه‌ها پیگیری شد تا برای افزایش فرزندآوری، مشوق‌هایی به خانواده‌ها داده شود. اگرچه فیلدهیج یک از این طرح‌ها به نتیجه مطلوب نرسید و قانون کنترل جمعیت کشور هنوز به نحوی با برجامست، اما یک طرح در مجلس به تصویب رسید تا با افزایش مرخصی زایمان از ۹ سه ۹ ماه برای زنان و از هفنه ماهه مرخصی برای مردانی که پدر می‌شوند تا حدی جای خالی سیاست‌های تشویقی برای افزایش جمعیت را پر کنند.

اما باید دید با گذشت حدود پنج سال از تصویب این قانون، اجرای مرخصی ۹ ماهه زایمان تا چه حد جدی گرفته شده است و دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی

تا چه اندازه به آن عمل کرده‌اند؟

واقعیت این است که به استثنای بخش‌های نظامی که از ابتدا آمادگی خود را برای اجرای این طرح اعلام کردند، تقریباً هیچ دستگاه غیردولتی را نمی‌توان یافت که قانون ارائه مرخصی ۹ ماهه برای افراد کرده باشد و اگر مواردی هم باشد به قدری محدود است که در عمل تألیسری در اصل حمایتی این مصوبه ندارد. با این حال دولت در اجرای این قانون توفیق بیشتری داشته است و وزارتخانه‌ها از حدی با قائل و تشسیب و گاه با اجبار و حکم قضایی دیوان عدالت اداری، قانون افزایش مرخصی ۹ ماهه را اجرا کرده‌اند، اما باز هم از آنجا که بیشترین میزان اشتغال زنان در بخش خصوصی است، تا زمانی که این بخش، قانون مرخصی ۹ ماهه را اجرا نکند، تأثیر طرح در حمایت از مادران و تسویق خانواده‌ها به فرزندآوری احساس نخواهد شد.

نقش مهم سازمان تامین اجتماعی
نقش عمده زنان در بازار کار، خصوصی، طرح حساب سازمان تامین اجتماعی هستند و از این رو حتی اگر سازمان‌ها و کارگاه‌های بخش خصوصی با مرخصی ۹ ماهه زنان شاغل در دستگاه‌های خود موافقت کنند، از

تا سال ۲۰۲۰، تعداد سالخوردگان از کودکان بیشتر خواهد شد.» «یکولاس ابرشتان» از محققان انستیتو انترپرایز آمریکا در مقاله‌ای با عنوان کاهش باروری در جهان اسلام؛ نقشه‌ای فاشی که در کمال تعجب کسی متوجه آن نشده است، می‌نویسد: «کاهش نرخ باروری در ایران طی ۳۰ سال گذشته حیرت انگیز و معادل ۷۰ درصد بوده است. این میزان یکی از سریع ترین و چشمگیرترین آمارهای کاهش باروری در تاریخ بشر بوده است؛ با توجه به آمار اداره سرشماری آمریکا تا سال ۲۰۴۰، درصد افراد سالمند بالای ۶۵ سال در ۱۰ کشوری که بیشترین جمعیت مسلمان را دارند، از جمله اندونزی، ایران، الجزایر و مراکش، از رشد جمعیت در ایران را می‌توان در بخش‌هایی از گفتگوهای «تایل فرگوسن» استرالیست جمهوری خواه آمریکا که گفته می‌شود جانشین هنری کیسینجر و برنارد لوتینس است؛ جست‌وجو نمود. او در مستند

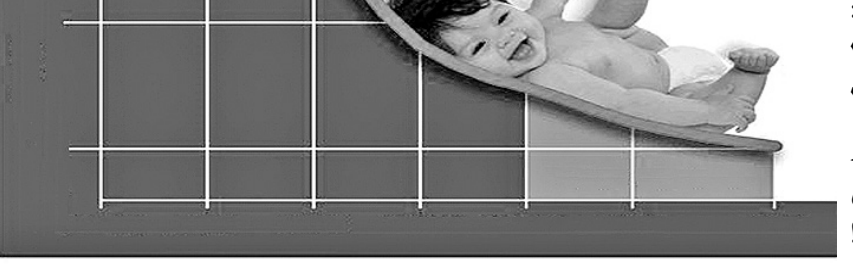
رتبف	سال	جمیعت	رشد جمیعت
۱	۱۳۳۵	۱۸٬۹۵۲۷۰۴	-
۲	۱۳۴۵	۲۵٬۷۸۸۷۲۲	۳۱/۲
۳	۱۳۵۵	۳۳٬۰۸۷۴۴	۲۷/۱
۴	۱۳۶۵	۴۰٬۴۴۵۰۱۰	۳۳/۱
۵	۱۳۷۰	۵۵٬۸۷۱۲۳	۲۴/۶
۶	۱۳۷۵	۶۰٬۵۵۳۸۸	۱۴/۷
۷	۱۳۸۵	۷۰٬۴۷۲۸۴۶	۱۶/۱
۸	۱۳۹۰	۷۵٬۱۹۹۶۶۹	۱۲/۴
۹	۱۳۹۵	۷۹٬۹۶۲۷۲۰	۱۲/۴

ضرورت ایجاد پروژه نفوذ در حوزه کاهش رشد جمعیت در ایران را می‌توان در بخش‌هایی از گفتگوهای «تایل فرگوسن» استرالیست جمهوری خواه آمریکا که گفته می‌شود جانشین هنری کیسینجر و برنارد لوتینس است؛ جست‌وجو نمود. او در مستند

چرا بحران جمعیت دغدغه مسئولان نیست؟

نقش نفوذ خارجی و غفلت داخلی در تداوم سیاست‌های کاهش نسل

مرتضی جمشیدی

۶ قسمتی جنگ جهان می‌گوید: «در عین حال و در همین زمان که چین و ایران به سرعت به سمت افزایش جمعیت حرکت می‌کردند، در اروپا انقلابی عظیم رخ داد و میزان زاد و ولد به شدت کاهش یافت. در سال ۱۹۷۹ میزان رشد جمعیت در ایران ۷ برابر انگلیس بود. برای همین به دلیل نیاز به جمعیتی که حدود ۱۰ درصد جمعیت بالای ۶۰ سال داشته‌اند، و ولد بالا می‌رفت و یا میزان پذیرش مهاجر. از لحاظ اقتصادی آرد اما از لحاظ فرهنگی، نه. اروپا اصلا مهاجران را دوست ندارد چرا که اکثرأ مسلمان هستند. یک جمعیت جوان مسلمان غیر اروپایی به سرعت، یک جمعیت پیر غیر مسلمان اروپایی را مستعمره می‌کند.»
غفلت از یکی از منابع اصلی قدرت انقلاب اسلامی

به طور کلی یکی از منابع اصلی قدرت انقلاب اسلامی از نظر کارشناسان غربی، عنصر رشد جمعیت در سال‌های نخست انقلاب بود، دقیقاً همان منبعی که از طرف معالون اول رئیس‌جمهور فعلی ایران به عنوان یکی از منابع اصلی می‌شود. آمریکایی‌ها با توجه به افزایش اقتدار نظام متناثر از افزایش نرخ رشد جمعیت، برنامه‌های مقابله‌ای خود در برابر این تهدید بالقوه را آغاز نمودند. شاید یکی از آشکارترین مصداق‌ن نفوذ در سیاست‌های جمعیتی ایران مربوط به دخالت‌های «فیسس صدیق» مدیر کل اجرایی صندوق جمعیت سازمان ملل (UNFPA) در سال ۱۳۶۶ باشد. او در یکی از اظهارات خود گفته است: «گفت‌وگوهای من متعاقب سرشماری سال ۱۳۶۵ در سال ۱۹۸۸ با دولت ایران صورت گرفت به آن منجر شد که دولت در برنامه توسعه توسعه، کنترل جمعیت را در نظر بگیرد.» نقش صدیق در سیاست‌گذاری‌های جمعیتی در ایران به ثمر نشست و حدود دو دهه بعد نرخ رشد

از آنجا که حقوق و دستمزد بانوان در مدت مرخصی باید از سوی سازمان تامین اجتماعی پرداخت شود، همین مسئله چالش مهمی برای اجرای قانون به حساب می‌آید. مجلس در متن قانون مصوب، دستگاه‌ها را در اجرای قانون مکلف و ملزم نکرده و تنها «مجهوز ارائه مرخصی ۹ ماهه زایمان را به آنها داده است و این گاف قانونی هم به سازمان‌ها این امکان را داده است که به عناوین مختلف قانون را دور بزنند و با ارائه مرخصی ۹ ماهه زایمان مخالفت کنند. از سوی دیگر سازمان تامین

در صورتی می‌تواند قانونی را اجرا کند که بودجه آن تامین شده باشد.»

با چالش‌هایی که قانون افزایش مرخصی زایمان از ۶ به ۹ ماه با آن مواجه شده است، زنان شاغل به ویژه شاغلان بخش خصوصی دیگر آمیدی به اجرای این قانون ندارند و سویه دیگر این قانون یعنی مرخصی دو هفته‌ای پدران که به خواب و خیالی دور و میهم شبیه شده است، بسا این حال معاونت امور زنان و خانواده به عنوان مهم‌ترین سازمان در احقاق حقوق زنان که در قامت

نیاز به بازنگری در قانون یا تامین اعتبار؟

مرخصی ۹ ماهه زایمان رو به فراموشی

* **یک متخصص زنان و زایمان:۹ ماه مرخصی حداقلی است. مرخصی زایمان مناسب و عملکردی دست کم یک سال است چون بعد از یک سال کودک می‌تواند غذای جانبی بخورد، با دیگرانسی غیر از مادر ارتباط بگیرد و وابستگی کودک به مادر کم می‌شود.**

معاونت رئیس‌جمهور فعالیت می‌کند در این زمینه چه اقداماتی انجام داده است؟ پیگیری‌های شهیدنخست مولودری معاون سلساق رئیس‌جمهور در این زمینه بی‌نتیجه ماند و حالا معصومه ابتکار، معاون فعلی رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده همچنان از پیگیری این حق فراموش شده مادران خبر می‌دهد.
زنان مرخصی ۹ ماهه از مدبران مطالبه کنند
ابتکار با تأکید بر اینکه هر یک مرخصی ۹ ماه برای مادران از نظر ما قطعی است، گفت: «قانون روشن است و جای بحث ندارد و باید اجرا شود.»
وی در مورد امتناع بخش خصوصی و سازمان تامین اجتماعی از اجرای این قانون هم گفت:«بخش خصوصی همانند دولت تابع قوانین و مقررات کشور است و باید این قانون را اجرا کند.»
معاون رئیس‌جمهور در مورد پشتوانه اجرایی شناسش افزود: «بهترین ضمانت برای اجرای این قانون خود زنان هستند که باید پیگیری باشند و از مدیران سازمان خود بخوبند که قانون اجرا شود. ما هم پیگیر جمعیت و هرجا شکایتی شده ما کمک کردیم.»
وی در مورد اینکه قانون الزامی برای دستگاه‌ها در خصوص اجرای این مصوبه قائل نشده است، و در مورد ضرورت اصلاح این مصوبه قائل نشده است، و در مورد بازنگری است، البته در حال حاضر پیشنهادی برای

شناسش افزود: «بهترین ضمانت برای اجرای این قانون خود زنان هستند که باید پیگیری باشند و از مدیران سازمان خود بخوبند که قانون اجرا شود. ما هم پیگیر جمعیت و هرجا شکایتی شده ما کمک کردیم.»

وی در مورد اینکه قانون الزامی برای دستگاه‌ها در خصوص اجرای این مصوبه قائل نشده است، و در مورد ضرورت اصلاح این مصوبه تأکید کرد: «این قانون قابل بازنگری است، البته در حال حاضر پیشنهادی برای

اجتماعی

Ejtemaee @kayhan.ir

* **مدیر سابق برنامه خاورمیانه و شمال آفریقای دفتر مرجع جمعیتی آمریکا: ایران، جهان را شگفت زده کرد: هنگامی که نتایج سرشماری سال ۱۹۹۶، نشان داد که بیش از نیمی از سطح باروری، صرفا ظرف ۱۰ سال کاهش یافته است. یعنی سریع‌ترین کاهش باروری که برای همیشه توسط کشور تجربه شده است.**

شدند، ارتباط مستقیم با پروژه‌های تحدید نسل در ایران داشته‌اند.

ابوالفضل لوتبرایی نماینده مردم نجف آباد در مجلس شورای اسلامی در آبان ماه سال ۹۵ درخصوص بازدیدت دو شهروند ایرانی – آمریکایی، در واکش به اظهارات مقامات آمریکایی درباره صدور حکم حبس بسرای آنها می‌گوید: «پروژه نفوذ، یک پروژه بسیار پیچیده‌ای است که بعد از فرمایشات رهبر معظم انقلاب و دستگیری جاسوسان، مشخص شد که این پروژه بسیار دقیق و حساب شده از سوی دشمنان اجرایی شده است. یکی از پروژه‌های دشمنان برای نفوذ در جمهوری اسلامی، ورود سایمک و محمدباقر نمازی در عرصه‌های مختلف کشور بود، این دو نفر جزء افراد بسیار مهم سیستم ایالات متحده بودند. سایمک و محمدباقر نمازی جزء ژنرال‌های بزرگ آمریکا در عرصه نفوذ به کشورمان بودند. خوشبختانه با تدبیر و اقدامات اطلاعات سپاه پاسداران این افراد دستگیر شدند، پورینه این دو نفر بسیار مهم است زیرا در تمام حوزه‌ها در داخل کشور فعالیت داشتند. یکی از محورهای کارنامه محمدباقر نمازی در سال‌های گذشته این بود که وی تئوریسین موضوع کاهش جمعیت، جلوگیری از ازدیاد نسل و زاد و ولد در ایران است.»

این جریان بیش از آن است که بتوان آن را با دستگیری تعدادی جاسوس مدیریت نمود. نفوذ جریان در امور زنان و مهر ماه ۱۳۹۲ ضمن مصاحبه‌های عنوان کرده است: «باوجود مشکلاتی مثل اشتغال و مسکن و از این دست مسائل، بیشتر از یک یا دو فرزند خیلی غفلانی نیست و به شرطی اصلاح می‌شود که تسهیلات و امکانات لازم برای یک زندگی سالم و رفاه نسبی در اختیار جوانان قرار گیرد.»

در باور مدیران منفعل همواره تسلسل‌های باطل مانع از انجام وظایف قانونی است. برای رشد جمعیت نیاز به‌اشتغال و نیروی کار است و برای اشتغال و نیروی کار نیاز به جمعیت این قبیل از مدیران ترجیح می‌دهند به جای حل کردن معمای این تسلسل‌ها، صورت مسئله را پاک کنند و خود را مشغول سوزن‌های خرد رسانه‌ای برای یک دید جدید باشند. ناان طوری که این چنین می‌شود که از درون مدیریت مولاوردی افراد متخصص و عالم و کارشناسان علمی این قسمت،

***** **دو نفر از جاسوسان بنامی که در سال‌های اخیر دستگیر شدند، ارتباط مستقیم با پروژه‌های تحدید نسل در ایران داشته‌اند. البته این جریان بیش از آن است که بتوان آن را با دستگیری تعدادی جاسوس مدیریت نمود. نفوذ جریانی در حال حاضر به نوعی از نفوذ سیستمی تبدیل شده است که در آن حتی بخش‌های قابل توجهی از سیستم رسمی دولت نیز زبان گویای برنامه‌ها و سیاست‌های بیگانه در حوزه جمعیت هستند.**

بر معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری سوزده‌هه نظیر نیاز زنان به حضور در ورزشگاه در می‌آید و در سیستم مدیریتسی معصومه ابتکار در محیط زیست که جای مولاوردی را می‌گیرد، یک شبکه جاسوسی پیچیده.
متأسفانه این بی‌سالا‌ها که جمعیت ایران با سریتی سازمان‌ر بر به سمت مرزهای سالخوردگی در حرکت است، مسئولین دغدغه‌ای در این ارتباط ندارند و همچنان مشغول امری هستند که هیچ اولویتی ندارد. البته که بحث جمعیت، موضوع امنیت ملی است و ایشان با این سهل‌انگاری نقد و نصیحت بیدار نشوند، لگد دشمن بیدارشان خواهد کرد.

کار و فرزندپروری را به خوبی انجام دهیم. از سوی دیگر زنان می‌اندیشند که با فرزندآوری نمی‌توانیم به طور کامل وظیفه‌ماری را انجام دهیم.»

طاهره لباف می‌افزاید: «به‌طور کلی مادر وقتی آرامش کامل دارد و نوزاد زمانی در آسایش و امنیت روانی است که مادر و کودک در کنار هم باشند. حال اگر بنا به ضرورتی مادر مجبور به انجام فعالیت خارج از خانه و اشتغال به بیزه در سه سال ابتدای زندگی کودک باشد، دست کم باید در دوران شیردهی و زنگ کودکی باشد. ۹ ماه مرخصی حداقلی است. مرخصی زایمان مناسب و عملکردی دست کم یک سال است چون بعد از یک سال کودک می‌تواند غذای جانبی بخورد، می‌تواند با دیگرانی غیر از مادر ارتباط بگیرد و وابستگی کودک به مادر کم می‌شود.»

لباف افزایش مرخصی زایمان را یک مشوق حداقلی برای فرزندآوری دانسته و می‌گوید: «در کشورهایی که به دنبال بالا بردن نرخ باروری هستند، نه تنها مرخصی زایمان را اضافه می‌کنند بلکه امکانات دیگری همچون تخفیف‌های مالیاتی، ارائه سبد خانوار و افزایش حقوق را در نظر می‌گیرند. با این حال در این زمینه دولت و مجلس ما دچار بی‌عملی شده‌اند. در تمام کشورهای توسعه‌یافته جمعیت دارند که امروز حدود ۱۷۰ کشور را شامل می‌شود. افزایش مرخصی زایمان از مهم‌ترین مشوق‌ها به شمار می‌رود. کشورها اگر بخواهند از اقدامات تشویقی خود نتیجه بگیرند مرخصی زایمان را نه تنها بیشتر می‌کنند بلکه مرخصی برای پدر هم در نظر می‌گیرند تا در مدت مرخصی بتوانند از مادر و فرزند حمایت کند.»

وی با انتقاد از اجرا نشدن قانون در این زمینه معتقد است: «این قانون در دستگاه‌های دولتی صرفاً اصلاحی نمی‌شود و در دستگاه‌های دولتی هم با نواقص بسیار. اگر قرار بود قانون اجرا نشود برای چه تصویب کردند؟ اصل افزایش مرخصی زایمان از ۶ به ۹ ماه کاملاً درست است و این حداقل مدت مرخصی است. اگر بخواهیم در جهت سیاست‌های کلی جمعیت قدم برداریم باید قانون را عملی کنیم. اینکه چرا قانون اجرا نشده به این دلیل است که متأسفانه دستگاه‌های دولتی از سیاست‌های کلی جمعیت شکیب تبعیت ندارند.»

اگرچه تصویب قانون افزایش مرخصی زایمان از ۶ به ۹ ماه در ابتدا سبب امیدواری زنان شاغل در دستگاه‌های اجرایی شد اما در ادامه روز ربه روز اجرای این قانون کم‌رنگ‌تر شد و زنان از اجرای آن ناامید شدند تا اینکه امروز کمتر کسی است که به طور جدی مطالبه اجرای این حقوق را داشته باشد و یا حتی آن را به یاد بیاورد. با اینکه نرخ کلی باروری در کشور طی سال‌های اخیر رشد اندکی را تجربه کرده و به گفته مسئولان کل تحقیقات جمعیت کشور به نرخ جانشینی یعنی عدد ۲/۱ رسیده است، اما برای حفظ ارتقای وضیت فعلی جمعیت، ارائه‌های لازم به خانواده‌ها برای فرزندآوری در جهت حمایت جمعیت سالم هم از نظر جمعیت‌شناسی و هم از نظر سلامت روانی و اجتماعی امری ضروری است که اجرای مرخصی ۹ ماهه برای زایمان زنان شاغل و مرخصی دو هفته‌ای به پدران شاید کمترین میزان از آن باشد که برای بهره‌یابوریم نمی‌توانیم عادل لان فرزند

صخه ۸
شنبه اول خرداد ۱۳۹۷
۶ رمضان ۱۴۳۹ – شماره ۲۱۹۱۲

گفت‌وگو با «مریم اردبیلی»؛ مادر ۵ فرزند، پزشک و دکترای آینده‌پژوهی

همسر داری و فرزند آوری منافاتی با حضور موفق زنان در اجتماع ندارد

«مریم اردبیلی» مادر پنج فرزند، پزشک، دکترای رشته آینده‌پژوهی و کارشناس مسائل زنان و خانواده است. این زن و مادر موفق که توانسته است در کنار پرورش پنج فرزند و رسیدگی به آنها، در عرصه‌های اجتماعی نیز با موفقیت حضور یابد، تبدیل به یکی از مصداق عینی منافات نداشتن عمل به وظایف مادری و همسرری و حضور موثر و مفید در اجتماع شده است. آن هم در روزهایی که بسیاری از زنان به بهانه ورود به اجتماع از ز بار همسری و مادری شانه خالی می‌کنند و برخی هم با تصویری غلط زبانی که با جدیت و عشق به نقش خود در خانه در قبال همسر و فرزندان عمل می‌کنند را زبانی دور از اجتماع می‌دانند. خانم دکتر اردبیلی گفت‌وگویی باخبر گزارِ فارس داشته است که به آن می‌پردازیم.

مادر شدن و فرزندپروری سخت است اما…

دکتر اردبیلی در توضیح موفقیت همزمان در کار مادر بودن در کنار موفقیت اجتماعی خویش، گفت: عقیده داشتم مسیر زندگی باید به طور طبیعی جریان داشته باشد و برای اینکه کاری را پیش ببرم نباید کار دیگری را رها کنم، این حالت طبیعی برای من خوشایندتر است و به همین روش تبدیل تحمل حالت غیرطبیعی مشقت‌بار است. فرزندآوری یک امر طبیعی و بخشی از زندگی است، اینکه زندگی من اکنون برای برخی فوق‌العاده جلوه می‌کند به این دلیل است که بسیاری از افراد مسیر طبیعی زندگی را کنار گذاشته و به امور در کنار هم توجه نکرده‌اند. وی معتقد است که فرزنددار شدن و بزرگ کردن فرزند حتماً سخت است، مشکلات نگهداری فرزند و شب‌بیداری برای هر کودکی وجود دارد و مادری به طور کلی کار آسانی نیست، اما مشکلی که اکنون وجود دارد این است که علاوه بر این سختی مادر بودن، هم مادری سخت گرفته می‌شود و هم سخت‌تر از آنچه هست، دیده می‌شود، این نگاه نادرست باعث شده است که بسیاری از زنان کشور بزرگ کردن دو فرزند و گاهی حتی یک فرزند را کاری مالاپلاق بدانند.

ظلمی که به تک فرزندان می‌شود

به گفته این پژوهشگر مسائل زنان و خانواده، خانواده‌های کنونی بسیار بیشتر از قدیمی‌ها تربیت فرزند را سخت می‌گیرند و تمرکزی که روی یک فرزند در یک خانواده وجود دارد بزرگ‌ترین ظلمی است که از نظر تربیتی بر او روا داشته می‌شود. در گذشته کودکان با هم بزرگ می‌شدند و این شیرین‌ترین و سالم‌ترین مرحله رشد آنها بود اما اکنون کودکان با بزرگان فامیل بزرگ می‌شوند و حس شیرین کودکی کردن با کودکان همسن و سال را تجربه نمی‌کنند. تمرکزی که خانواده‌های کنونی بر روی نابغه‌پروری فرزندان دارند تسلمات روح آنها را به مخاطره می‌اندازد.

اردبیلی با بیان اینکه برخی مادران جوان از دندان درآوردن و یا واکسن زدن کودک خردسال خود تجربهای تلخ در ذهن دارند و آن قدر برای آنها سخت و غیرطبیعی است که تمایلی به تجربه دوباره آن ندارند، گفت: به نظر می‌آید این دید ناشی از سخت گرفتن بیش از حد بزرگ کردن یک کودک است و ریشه این سخت دیدن و سخت گرفتن فرهنگی است که می‌تواند با کار رسانه‌ای و حضور در کارگاه‌های مشاوره اصلاح شود. آموزش‌هایی که می‌تواند در دوران تحصیل دانش‌آموزان برای آنها تدریس شود، البته من شخصاً فرزندپروری را در خانه و کنار مادرم با مشاهده بزرگ کردن خواهر و برادرهای دیم و تمرین کردم.

وی ادامه داد: اگر انتخاب همسر با دیدگاه پدید یا مادر آینده فرزندانش باشد باعث می‌شود جوانان از انتخاب فانتزی و نگاه انتزاعی دور شوند و عاقلانه‌تر انتخاب کنند.

رشد اجتماعی زن در کنار مادر بودن

اردبیلی در پاسخ به این پرسشش که آیا تربیت فرزند در کنار درس خواندن و کار کردن برای وی سخت نبوده است، گفت: مهم این است که اولویت خود را چه بگذارید، اولویت من همیشه فرزندانش بودند، نه اینکه همه کارهایم را تعطیل کنم. در فرزندانم برسم، به نظر من اگر مادری توان خاصی در خود ببیند و بتواند برای شکوفایی آن توان و کمک به جامعه کاری کند باید آن کار را انجام دهد زیرا اگر انجام ندهد سسر خوردگی و افسردگی ناشی از آن در تربیت فرزندان نیز تأثیر عمیق خواهد گذاشت و ما به مادران بانشاط برای تربیت کودکان نیاز داریم. اگر جایی احساس می‌کردم متاعف و سلامت فرزندانم در خطر است کم‌کارت می‌شدم

و تطبیق بیشتری با خانه‌داری ایجاد می‌کردم.
وی با بیان اینکه رشد اجتماعی زن منافاتی با مادری ندارد، اظهار داشت: به نظر می‌رسد زنان ما انتعطف‌پذیری کمی نسبت به اسلاف فرزند دارند. از سوی دیگر دولت نیز سیاست‌های حمایتی که از خانواده و زنان شاغف صاحب فرزند دارد. در برخی کشورها زنان پاس از بارداری دو تا سه سال می‌توانند کنار فرزند خود باشند و کار پاروقت و تسهیوقت واقعاً رای

آنها تعریف شده است در حالی که در کشور ما این گونه است که یا فشار کار تمام‌وقت را کنار مادر بودن تحمل کن یا بعد از به دنیا آمدن فرزند دور کار را خط بکش که برای برخی از مادران کنار گذاشتن کار ممکن نیست و باعث می‌شود فرزندآوری و مادر بودن را کنار بگذارند.

لزوم حمایت مردان از همسرانشان پس از تولد فرزند

اردبیلی با اشاره به لزوم حمایت مردان از همسرانشان پس از تولد فرزند، افزود: همسر من زمانی که فرزندانم کوچک‌تر بودند فراغت‌بال کمی داشت و به صورت موردی می‌توانست به من کمک کند اما همین که ایراد نمی‌گرفت و اگر به دلیل مشغله زیاد من خیلی در کار خانه‌داری ایجاد می‌شد با اوقات تلخی عرصه را بر من تنگ نمی‌کرد، البته بیشترین حمایت بود. این مادر آینده‌پژوه، با اشاره به خانواده‌ای از پدر همسرش (مرحوم آیت‌الله حائری شیرازی) گفت: زمانی که مدیر کل بانوان و خانواده بودم، سه فرزند داشتم و کار منمشغله‌های زیادی برایم ایجاد کرده بود و به همین دلیل نگران بودم که حجم زیاد کار باعث شود از وظیفه مادری کم بگذارم. این موضوع را با پدر همسرم در میان گذاشتم و ایشان نکته جالبی به من گفت، اینکه لازم است به نیت رجوع کنم که آیا برای پول یا شهرت کار می‌کنم یا چون ضرورت اجتماعی و فرهنگی برای کار کردن احساس می‌کنم به دنبال کار کردن هستم. ایشان تصریح کرد مادامی که برای خدا کار می‌کنی خدا وظایف‌ها را آسان کرده و کارها را به خوبی پیش می‌برد، بنابراین اگر اختلالی در کارهایت ایجاد می‌شود به نیت خود رجوع کن.

کاهش توان جسمی زنان با تغذیه نادرست و عدم تحرک

دکتر اردبیلی با بیان اینکه واقعیت این است که هر بارداری چالشی برای بدن مادر است، گفت: راهکارهایی برای خروج از این چالش وجود دارد تا بدن زن پس از بارداری به خوبی بازسازی شود، البته بدن زنان مختلف در توان واقعی جسمی تفاوت وجود دارد اما به طور کلی مشکل زنان در عصر حاضر عدم تحرک و تغذیه نادرست است که باعث می‌شود بدن آنها با یک بارداری میزان قابل توجهی از توان خود را از دست بدهد.

به گفته وی، موج انرژی و نشاطی که هر فرزند با تولد خود برای مادر به ارمان می‌آورد بازتابی از ششاد در چهره زن دارد و مادر اگر چند فرزند باشی و از این کار لذت ببری روح بسیار جوانی خواهی داشت.

رزق و برکت را با تولد هر فرزندم به چشم دیدم

این کارشناس مسائل خانواده با اشاره به مشکلات اقتصادی داشتن فرزندان متعدد، عنوان کرد: مشکل اکثر ما اینجاست که کلماتی مثل توکل، رزق و برکت تنها در ذهن ما جای دارد و عملاً اعتقادی به آنها نداریم. شخصاً رزق و برکت را با تولد هر فرزندم به چشم خود دیدام و تا زمانی که تجربه زیسته آن را نداشته باشیم نمی‌توانید آن را درک کنید. هر کودکی که ما به مثل خانواده‌های دیگر با آن دست درگیریمیم اما شنیدیم وجود فرزندانی زندگی ما را در این شرایط قابل تحمل‌تر از شرایط سخت بقیه افراد می‌کند.

اردبیلی ادامه داد: برخی فکر می‌کنند زمانی که یک فرزند دارند و خرج زیادی دارد، خرج دو فرزند ضربرد ۲ خواهد شد که بعد از تولد فرزند دوم مخارج دو برابر نخواهد شد و با توجه به هزینه‌های که والدین کسب کرده‌اند می‌توانند هزینه‌ها را خیلی بهتر مدیریت کنند و هزینه‌های بی‌فایده را به‌راحتی تشخیص داده و از آنها پرهیز کنند، مثلاً دختر کوچک من که فرزند پنجم ماست وارث یک کتابخانه ۷۰۰ کتابی است که به تدریج برای فرزندانم خریدام. وی با بیان اینکه وقتی که مادر برای دو یا سه فرزند می‌گذارد در مقایسه با زمان و انرژی‌ای که برای یک فرزند می‌گذارد، خیلی بیشتر نیست، خاطرنشان کرد: برای تربیت فرزندان از فرزند سوم به بعد اگر ریل تربیتی به درستی قرار داده شده باشد دیگر زمختی برای والدین نمی‌ماند. فرزند اول والدین را به گونه‌ای خادم خود می‌کند اما تعداد فرزندان که زیاد می‌شود والدین مدیر و ناظر خواهند شد.